האומר פרק שלישי קידושין סג.

לא תסגיר. מזהרה לב"ד שלא יסגירוהו לבעליו להשתעבד בו: **לבשאקחך.** דכר שלא בא לעולם הוא: (ה) **כלוקח עבד ע"מ לשחררו.** דלא כשיחררו ובא להשתעבד בו לא קרי ליה קרא עבד: **משום איבה.** אינת אחותה ואינת בעלה ואשתרא כר"מ סבירא ליה: **קונם שאני עושה לפיך.** מעשה ידי יהיו לפיך כהקדש אין בעלה צריך להפר שאין נדרה חל שהרי משועבדת לו: **שמא תעדיף.** על מעשה ידיה יותר מן הראוי לו (ו)ויותר ממה שהיא חייבת לעשות לו ובכתובות (דף סד:) אמרינן מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל ולכי אתיא העדפה קדשה (ז)אע"ג דלא בא לעולם בשעת הנדר: **לעושיסה.** למי שבראם ומיהו במידי דמשתעבדי (ח)ידיה לבעל לא מצי לאקדושינהו: **מתני' אעשה עמך כפועל.** כפעולת יום אחד: **גמ'** והוא שנתן לה פרוטה. ואמר לה התקדשי לי בפרוטה זו על מנת כו' והא אתא לאשמועינן תנא דידן דבשכר פעולה לא מקדשה דיבור לשון לא ממש אלא לשון שכירות ממחילה ועד סוף ומלוה הוא ולקמן מפרש היכי שמע לה ר"ל ממתני': **שהרכיבך.** כבר נתמיינה לו והוי מלוה גבה: **שאריכך.** והרכיבה: **כלוותה.** שלא אשה ימידי: **דימום.** בגין: **ע"מ.** תנאה משמע ולא בשכר: **מתני' ע"מ שירלה אבא.** אביו של חתן: **רצה האב.** בגמ' מפרש לה: **מלמדין וכו'.** כדי לעקור את הקידושין למפרע ולא מזקק ליבם: **גמ'** ע"מ

בגון דכתב ליה לבשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו. הכא משמע דלמ"ד אדם מקנה דשלב"ל מ"מ צריך הוא לומר מעכשיו וכן משמע בפ"ק דב"מ (דף יז:) דקאמר התם אמר (ט)רבא שדה זו לבשאקחתה מהא קנייה לך מעכשיו וקשה דהא מילתא דרבי מאיר בסמוך גבי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי כו' דאמר ר"מ מקודשת ולא קאמר לדיבעי למימר מעכשיו (י) ואמאי צריך לומר בשדה ובעבד טפי מבגר שם אין תימה דהא דקאמר מקודשת הייינו היכא דאמר מעכשיו ואע"ג דליתיה בברייתא וכדאשכחן בפ' האשה שנפלו (כתובות דף פב.) גבי מזון פרה זו ולא מהא קנייה לך עד לאחר ל' יום ומוקי לה דאמר מעכשיו ואע"ג דליתיה במילתיה הא לא נהירא לומר כן דמסברא מהני למ"ד אדם מקנה דשלב"ל כדבר שבא לעולם ולא מציגו אלוק בדבר ובדבר שבא לעולם לא מצרכינן לומר מעכשיו דהא (כ)אמר במתניתין הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום לא בא אחר ולא קידשה מקודשת ואע"ג דלא אמר מעכשיו והדרא קושיא לדוכתיה לכך אומר ר"י דלא דמי דלגבי קידושין הייינו טעמא דלא בעי למימר מעכשיו משום דסתם קידושין בכסף וקנין מעות לא מתבטל כדאמר (לעיל ה) לא בא אחר וקדשה מקודשת ואע"ג דמתאכלו המעות אבל הכא שאחרור של עבד וגבי שדה דהתם רוב קניינים בשטר ואם לא אמר מעכשיו ה"א (כא) אם נתקרע השטר בתוך הזמן העבד לא יהא משוחרר וגבי שדה נמי לא יהא קנוי לו להכי נקט בשדה ובעבד ליענה דמהני בכל ענין אפי' נקרע השטר והייני כשאמר לו מעכשיו והר"ם פירש דלהכי נקט מעכשיו גבי שדה ועבד לאשמועינן דסבר כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אע"פ שרוצה שיחול הקנין מעכשיו קנה דאי לא נקט מעכשיו ה"א דאתיא אפילו כרבנן וצריך לעשות קנין אחר (כב) השחרור וא"ת כיון שלא חל הקנין אמאי הזהיר הכתוב שלא להסגיר עבד אל אדוניו הא לא שייכא ליה מ"מ (כג)כשפדוהו או קוניהו שלימותיה עבדינן דניחא ליה לליקו בהימנותיה דאמרי' בפ"ק דב"מ (דף יז:) גבי גזל שדה וחזר ולקחה מבעלים הראשונים כו' ומסיק דניחא ליה לליקו בהימנותיה אבל גבי קידושין לא שייך למימר הכי ולכך לא נבי אמר מעכשיו ומיהו קשה לפר"י דפירש דמעכשיו מהני אפי' נתקרע הגט א"כ ל"ל במשוך פרה זו מעכשיו לאחר ל' יום דקא מוקי לה ר' יוחנן (כד) אפי' בעומדת בתגם דמקום רחוי למשיכה פירוש ולא מיבעיא בתליכו הא אפילו בהי"ר קיימא קנה כיון דאמר מעכשיו וי"ל דר' יוחנן לטעמיה לעיל בפירקין (דף ס.) מעכשיו ולאחר ל' יוס שיורא הוי והי"ק מעכשיו יתמילו הקידושין ולא יגמרו אלא עד לאחר ל' יוס וכמו כן אמר גבי מעכשיו דמשיכה וכיון דלא קנה לגמרי צריך שיהו בשעת גמר המשיכה במקום רחוי למשיכה ומש"ה מוקי לה ר' יוחנן התם בעומדת בתגם דרחוי למשיכה אבל בהי"ר לא והא דקאמר הכא (כה) דאפי' נקרע השטר מהני הוא"ל ואמר ליה מעכשיו אתיא כשמואל דאמר לעיל (דף נט:) מנלה דרבי יוחנן אוף אנו קונין שום דבר לאחר זמן כגון שידוכים ושאר מנאים דהא אפילו אמר ליה מעכשיו לא מהני לר' יוחנן אם חזר בו או אם הוא קנין סודר כיון שאין הסודר ביד הקונה בסוף הזמן דהדרא סודרא למריה דה"נ אמר (נדרים דף מח:) גבי ההוא גברא דאלה להקנות נכסים לבריה ע"מ שיהא בר בריה ורבא מרבנן (הוא) וקאמר התם דלא קני מהאי טעמא דאימת קא קני כי הוא (כו)בריה ורבא מרבנן וההיא שעתא בבר הדרא סודרא למריה ואמר הר"ס דשמא ע"מ מהני אפילו לרבי יוחנן ולא הוי שיורא אלא מנאי ולכך טוב לומר ע"מ מעכשיו: **ה"נ** קונם מה שאני עושה **לפיך.** ול"ג אינו עושה כיון (כז)[דבלאו] דמשועבדת לבעלה לא מצית למימר (כח) בקונם: **יפר שמא תעדיף.** תימה הלא אינו מיפר אלא דברים שבינו לבינה ועינוי נפש (כט) וי"ל דהא נמי דברים שבינו לבינה אלפי שאי אפשר לנמלא מעלה מה שהיא חייבת לו ומי אפשר שלא יהנה יותר מן הראוי לו ויאסר אף בשאר מעשה ידיה ולכך צריך להפר: **וידים** איתהו בעולם. והוי כמקדים דקל לפירותיו דמהני אפילו למ"ד אין אדם מקנה דשלב"ל וה"ה דמלי לשנויי שאני קונמות דקדושת הגוף ניכוה כדמשני בפ' אע"פ (כתובות דף נט.): אלא

לא תסגיר לבשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו וכה"ג דבר אל אדוניו (א)רבי אומר בלוקח עבד על מנת לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי אמר רב נחמן בר יצחק בגון דכתב ליה לבשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו רבי מאיר דתניא (ב)האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחרר לאחר שימות בעליך לאחר שתמות אחותך לאחר שיחלוץ לך יבמיך אינה מקודשת רבי מאיר אומר מקודשת רבי יוחנן הסנדלר אומר מהני למ"ד אדם מקנה דשלב"ל כדבר שבא לעולם ולא מציגו אלוק בדבר ובדבר שבא לעולם לא מצרכינן לומר מעכשיו והא (ג)אמר במתניתין הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום לא בא אחר ולא קידשה מקודשת ואע"ג דלא אמר מעכשיו והדרא קושיא לדוכתיה לכך אומר ר"י דלא דמי דלגבי קידושין הייינו טעמא דלא בעי למימר מעכשיו משום דסתם קידושין בכסף וקנין מעות לא מתבטל כדאמר (לעיל ה) לא בא אחר וקדשה מקודשת ואע"ג דמתאכלו המעות אבל הכא שאחרור של עבד וגבי שדה דהתם רוב קניינים בשטר ואם לא אמר מעכשיו ה"א (ד) אם נתקרע השטר בתוך הזמן העבד לא יהא משוחרר וגבי שדה נמי לא יהא קנוי לו להכי נקט בשדה ובעבד ליענה דמהני בכל ענין אפי' נקרע השטר והייני כשאמר לו מעכשיו והר"ם פירש דלהכי נקט מעכשיו גבי שדה ועבד לאשמועינן דסבר כר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אע"פ שרוצה שיחול הקנין מעכשיו קנה דאי לא נקט מעכשיו ה"א דאתיא אפילו כרבנן וצריך לעשות קנין אחר (ה) השחרור וא"ת כיון שלא חל הקנין אמאי הזהיר הכתוב שלא להסגיר עבד אל אדוניו הא לא שייכא ליה (ו)כשפדוהו או קוניהו שלימותיה עבדינן דניחא ליה לליקו בהימנותיה דאמרי' בפ"ק דב"מ (דף יז:) גבי גזל שדה וחזר ולקחה מבעלים הראשונים כו' ומסיק דניחא ליה לליקו בהימנותיה אבל גבי קידושין לא שייך למימר הכי ולכך לא נבי אמר מעכשיו ומיהו קשה לפר"י דפירש דמעכשיו מהני אפי' נתקרע הגט א"כ ל"ל במשוך פרה זו מעכשיו לאחר ל' יום דקא מוקי לה ר' יוחנן (ז) אפי' בעומדת בתגם דמקום רחוי למשיכה דהא אפילו בהי"ר קיימא קנה כיון דאמר מעכשיו וי"ל דר' יוחנן לטעמיה לעיל בפירקין (דף ס.) מעכשיו ולאחר ל' יוס שיורא הוי והי"ק מעכשיו יתמילו הקידושין ולא יגמרו אלא עד לאחר ל' יוס וכמו כן אמר גבי מעכשיו דמשיכה וכיון דלא קנה לגמרי צריך שיהו בשעת גמר המשיכה במקום רחוי למשיכה ומש"ה מוקי לה ר' יוחנן התם בעומדת בתגם דרחוי למשיכה אבל בהי"ר לא והא דקאמר הכא (ח) דאפי' נקרע השטר מהני הוא"ל ואמר ליה מעכשיו אתיא כשמואל דאמר לעיל (דף נט:) מנלה דרבי יוחנן אוף אנו קונין שום דבר לאחר זמן כגון שידוכים ושאר מנאים דהא אפילו אמר ליה מעכשיו לא מהני לר' יוחנן אם חזר בו או אם הוא קנין סודר כיון שאין הסודר ביד הקונה בסוף הזמן דהדרא סודרא למריה דה"נ אמר (נדרים דף מח:) גבי ההוא גברא דאלה להקנות נכסים לבריה ע"מ שיהא בר בריה ורבא מרבנן (הוא) וקאמר התם דלא קני מהאי טעמא דאימת קא קני כי הוא (ט)בריה ורבא מרבנן וההיא שעתא בבר הדרא סודרא למריה ואמר הר"ס דשמא ע"מ מהני אפילו לרבי יוחנן ולא הוי שיורא אלא מנאי ולכך טוב לומר ע"מ מעכשיו: **ה"נ** קונם מה שאני עושה **לפיך.** ול"ג אינו עושה כיון (י)[דבלאו] דמשועבדת לבעלה לא מצית למימר (יא) בקונם: **יפר שמא תעדיף.** תימה הלא אינו מיפר אלא דברים שבינו לבינה ועינוי נפש (יב) וי"ל דהא נמי דברים שבינו לבינה אלפי שאי אפשר לנמלא מעלה מה שהיא חייבת לו ומי אפשר שלא יהנה יותר מן הראוי לו ויאסר אף בשאר מעשה ידיה ולכך צריך להפר: **וידים** איתהו בעולם. והוי כמקדים דקל לפירותיו דמהני אפילו למ"ד אין אדם מקנה דשלב"ל וה"ה דמלי לשנויי שאני קונמות דקדושת הגוף ניכוה כדמשני בפ' אע"פ (כתובות דף נט.): אלא

מסורת הש"ס

א) יבמות צב: ניטין מה., ב) [יבמות צב: בב: כתובות נח: ב"מ טז:]. ג) [בכתו"י טוסף: בתוס' אחרון]. ד) [שבת לב: יבמות מה.]. ה) [ל"ל דתקן]. ו) יבמות לב. כתובות נט. סו. ע. נדרים פח.,, ז) [נדרים פה:]. ח) [בכתו"י טוסף: לון]. ט) [לעיל מח: ד"ה ע.] י) לעיל מח. [וע"ש]. כ) [ל"ל יותר. רש"ש]. ל) [בדפוי"ר: ידיס]. מ) [ל"ל כב. מהרש"ש. וכ"ה בתוס' הרא"ש]. נ) [נל"ל אמרינן אמתניתין דהכי אח. ועי' לעיל נט ע"א רב יסמוא אמרי תרוייהו וכו']. ס) [דף נט.]. ע) [ל"ל אם לאחוק. לו גרוס הא (בלא ר"ת). רש"ש]. פ) [ל"ל קנין ושחרור אחר. רש"ש]. צ) [בדפוי"ר: כשפיהו. וכל"ל]. ק) [כתובות פב ע"א. ושם פי ע"ב]. ר) [ל"ל כר כריה]. ש) [ר"ש]. ת) [וע"ע תוס' כתובות נט ע"א ד"ה קונם, תוס' יבמות עח ע"א ד"ה אמרי, ב) [נדרים עט ע"א וע"ש בע"ב]. ג) [ועתן דיש לתוסיף: אפילו]. ד) [ועתן דל"ל: דלר' אליעזר נמי ואוסיפו]. ה) [נל"ל ונקנלא]. ו) [כרמב"ם: שיכנים].

תורה אור השלם

1. לא תסגיר עבד אל אדניו אשר ינצל אליך מעם אדניו: דברים כג טז

גליון הש"ס

תוד"ה בגון וכו' נקרא השטר בר' אתא בשבואל. לשון זה ל"ש דהא הכא דבר רבי הוא דאמר כן ואלינא דרבי גם רב מודה דמעכשיו ולאחר ל' יום הוי תנאי כמבואר בסוגיא דלעיל דף נט ע"ב מכיוס ולאחר מיתה הוי נט:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בלוקח ל"ל קודם ד"ה לבשאקחך: (ב) ר"ה שמא וכו' אע"ג דלא בא לעולם. נ"ב ע"ב בכתובות פרק הנ"ש דף נט משמע דל"ל לא הטעם מפוס דבר שלא בא לעולם ע"פ דמשמע דאי הוה ס"ל שמואל כר"ש הוה ניחא ולכי מה שבתבו התוס' שם אמו ספיר ולפי מרש"י ל"ש:

מוסף רש"י

בלוקח עבד על מנת לשחררו הכתוב מדבר. ומחיבר שלא להשתעבד בו (יבמות צב.) והאחיר הכתוב לנתת דין שיכפוהו שלא להשתעבד בו (ניטין מה.). הרי עצמך קנוי לך מעכשיו. לבשאקחך, וכי זכין ליה הוה ליה משחרר לעבד (שם). ומכלל אמרינן ביבמות (שם:) דרבי כר"מ סבירא ליה דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (ניטין מה.). לאחר שיחלוץ לך יבמיך. קסבר הא מנת אין קידושין תופסין ביבמה לשון (לעיל טב.) אינה מקודשת. דהיה ליה דברים שלא בא לעולם ובכתוב אין כידו לקדשה (שם). כיון דהשתא לא תפסי בה קידושי לקמיה נמי לא תפסי, דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (יבמות צב.). **קונם שאני עושה לפיך.** יהי עליך כהקדש מליהנות לי (כתובות נט. וכערי"ן שם 10.). אין צריך להפר. נדר זה, שאין בה כח להקדישו לפי שהוא אצל אשה (שם נט.). דכיון דקא משעבדת ליה למעשה ידיה לא מצית אמרת (שם צב.). דלא אמרה כלום דלאו כל כמיתה לאפקועי מבעל מה דחזי ליה דחמתה (נדרים פח.). ואפילו לשמא תעדיף נמי לא מישעיע, דלא מעדפא נמי לבעל הוא (כתובות שם.). שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו. דתנן (כתובות סד:) מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שתי כי ביהודה לא מצטבעדא ליה דל"ל דמשמע דליה לבעל לא נשמיה המלאכה (יבמות צב.). דמוכר זה לו ומי איכולה לקדשה (כתובות שם.). ויעבדה דידה הוא ואחיל עלה קונם (שם נט.). **אינה לשכירות אלא לבסוף.** הלכך לאו מלוה הוא (ב"מ צט.). דלאחר נחיתו נסך (ב"מ פה.) בסכיר שנה כשנה. שכירות שנה זו משתלמת מתחילת שנה אחרת (ב"מ קי.). **ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף.** אומן המקבל עליו לעשות בשכר, לא אמרינן דגמר המלאכה הוא קונה כל הכסיות, אלא כל פורטה ופורטה ועבד, קנה קצת קני אגרת (ע"ז יט.). כיון שעלה שכרו לפרוטה נתמיינה לו מיד פרוטה והוא ליה מלוה נגה (ב"ק צט: וכערי"ן לעיל חח.).

מוסף תוספות

א. וכן גבי פירות ערוגה. תוס' יבמות צג. ד"ה קנויה. ב. שאין נדרים דאיסור חפצא חלים על דבר שאין בו ממש. כדמפרש במס' נדרים. רי"טב"א (ועי' מהרש"א).

תוס' ר"י הזקן

הלכך כמי שלא באה לעולם הוא. ודברי הכל. בין לרבה בין לרב יוסף הוכר עוברה בעינן דומיא דשחת. איכא מ"ד האיל ומוקמינן להא דרבי חגינא כר' אליעזר (בן יעקב) וקי"ל דלאו הלכתא היא, דהא ק"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. דהא דרבי חגינא נמי [לאו] הלכתא היא ואפילו הוכר עוברה אינה מקודשת. וא"ת והא ר' חגינא [אתא לפרושי] מתני' וחנאי דמתני' ס"ל אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. וי"ל שבא ר' חגינא להודיענו דאפילו מאן דא"ת ליה אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בשאין אשתו מעוברת הואיל ולא בא מקצתו לעולם אינה מקודשת, מיהו אם היא מעוברת שבא מקצתו לעולם למאן דא"ת ליה אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מקודשת. והר"ם ז"ל כתב בפ"ו [מאישות הט"ז] שאם הוכר עוברה מקודשת, וכתרומות פרק ה' [ה"טן] כתב והוא שיביאו שליש דלא כר' אליעזר. נראה דעתו דמתניתין דאמר לא [אמר] כלום בין רבי אליעזר בין רבנן היא כר' (ג) אליעזר דודעים מיהא בעי, משום הכי מהדר לתירוצי למימריה דר' חגינא כדעתיה דר' אליעזר דמימרא דרבי חגינא לפרושי מתני' קא אתיא. ומיהו ר' חגינא נמי אליבא דרבנן אמרה שאם הוכר עוברה מקודשת. ואע"ג דס"ל דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, הא ק"ל נמי המקנה למי שלא בא לעולם [לא קנה] ואפילו הכי אם מזכה לעובר [שלו] קנה, וקדושין זכות הם לאישה דאתתא ניחא לה בבעל, ואביה מזכה לה במקבל (ד) כסף קדושיה, וכמו שהתנה מתנה מפני שדעתו של אדם קרובה אצל בני ובתו להתעלם גמר והקנה לזה מעתה שהוא בעולם לקנותה תכף שתבא בעולם מפני שזכות הוא לה, וכ"ש הוא ומה אם כשהקנה אינו בעולם מפני שדעתו קרובה אצל בנו קנה לכשיבא, כ"ש כשהקנה הוא בעולם והמתנה אינה בעולם שקנה מעתה המתנה לכשתבא בעולם, הלכך קדושיו קדושין. וכן כתב הר"ם פ"ז [שם]

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פי"ב מהלכות נדרים הל' י' סמג לאוין רמג טוש"ע י"ד סי' רלד סעי' עח וטוש"ע אה"ע סימן פא סעיף כ:

נא ב ג מיי' פי"ב מהל' אישות הלכה יט סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף יב:

נב ד מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף יג:

נג ה ו מיי' שם פ"ז הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ח ט י יא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com